

OPERAČNÍ ZASTÍRÁNÍ

Plukovník Bohuslav Morávek a podplukovník Luboš Novák

Moderní války, války strojového období, vyznačují se mimo jiné především hromadným použitím techniky. Již z toho vyplývá, jak obtížným se stává dosažení prvku utajení a tím překvapení nepřítele.

Přes to, že překvapení není rozhodujícím činitelem působícím na výsledek celé války, je přece jen velmi důležitou podmínkou úspěchu jednotlivých bitev i operací. Velmi jasně to vyjádřil generalissimus Stalin ve svém „Rozkaze lidového komisaře obrany“ č. 55 ze dne 23. února 1942, kde mimo jiné říká: „Nyní už Němci nemají onu vojenskou výhodu, kterou měli v prvních měsících války v důsledku věrolomného a nenadálého překvapení. Moment nenadálosti a neočekávanosti, jakožto reserva německých fašistických vojsk, se plně vyčerpal. Tím je odstraněna nerovnost v podmínkách války, nerovnost, která byla vytvořena nenadálostí německého fašistického útoku. Nyní nebude o osudu války rozhodovat taková vedlejší okolnost, jako moment neočekávanosti, nýbrž trvale působící činitelé: pevnost zápolí, morální duch armády, množství a jakost divisí, výzbroj armády, organizační schopnosti velitelského sboru armády. Při tom nutno zaznamenat jednu okolnost: Stačilo, aby z arsenálu Němců zmizel moment neočekávanosti a německá fašistická armáda se ocitla před katastrofou.“ (J. V. Stalin, „O Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu“, Naše vojsko 1949, str. 29.)

Z toho jasně vyplývá, že úspěchy fašistických vojsk v počátečních bitvách vyplývaly především ze zrádného přepadení Sovětského svazu, čímž fašisté dosáhli a v první fázi války plně využili prvku překvapení.

K dosažení překvapení v průběhu války, přímo v jednotlivých bojích i operacích, k tomu je třeba zkušenosti a opravdového umění.

Přímo mistrovské umění v tomto oboru bylo ukázáno v operacích Sovětské armády v době Veliké vlastenecké války. Každá útočná i obranná operace se připravovala tak, že drtivé údery zasazované nepříteli byly pro něho neočekávané, takže byl přímo bezradný. Tyto neočekávané údery rychle rozrušily celou jeho sestavu a vedly k chaotickému, předem ztracenému boji jednotlivých částí nepřítele, které byly postupně ničeny. Přímo klasickým příkladem operačního překvapení nepřítele je zahájení protiofensivy v průběhu stalingradské a kurské bitvy. Co bylo příčinou, že Sovětská armáda uměla dosahovat utajení příprav a tím překvapení i při tak rozsáhlých akcích? Je jasné, že to byly především organizační schopnosti velitelského sboru Sovětské armády, mistrné provádění operačního zastírání a utajení a jeho tvůrčí iniciativa, uplatňovaná v konkrétních podmínkách operační situace.

I. Cíl operačního zastírání

Cílem operačního zastírání je uvést nepřítele v omyl o vlastních úmyslech a tím dosáhnout jeho překvapení. K splnění tohoto cíle je nutné řadou opatření přivést nepřítele k nesprávným závěrům o naší nastávající činnosti a tím k nesprávným rozhodnutím.

Bude tedy třeba, aby s plánováním a prováděním každé velké operace probíhalo souběžně i plánování a provádění jejího utajení a klamně činnosti, jejichž výsledkem by bylo překvapení nepřítele.

II. Úkoly velitelů a vojsk při operačním zastírání

Úkoly velitelů a vojsk při operačním zastírání vyplývají z jeho účelu. Za útočné operace bude všeobecným úkolem velitelů a vojsk při operačním zastírání především pečlivé utajení příprav vlastní operace a klamnými opatřeními vzbuzení dojmu přípravy operace v jiném prostoru s jiným cílem.

Za obranné operace pak bude hlavním úkolem utajení obranné sestavy, obranného systému a celkového zámyslu vedení obranné operace.

Z toho vyplývá, že je třeba, aby

- vojska s největší pečlivostí zastírala jakoukoli svoji činnost, která by mohla poskytnout nepříteli třeba jen kusé náznaky připravované operace;
- štáby i vojska klamaly nepřítele záměrným prováděním určitých činností směřujících jen k tomu, aby byl nepřítel při vyhodnocování zpráv veden k nesprávným závěrům;
- byla přísně dodržována veškerá ustanovení o utajeném velení a aby byla účelně organizována kontrola plnění rozkazů obranně zpravodajské činnosti.

Operační zastírání bude tedy záležet v provádění nejrůznějších úkolů a opatření, aby byl nepřítel uveden v omyl o našich skutečných úmyslech.

A. V útočné operaci bude nutno především utajit veškeré přípravy k útoku. Za tím účelem musí být v prostoru, v kterém je plánován útok, prováděna všeobecně taková činnost, jako bychom tam chtěli zůstat delší dobu v obraně.

V podstatě to budou tato opatření:

Sestava a činnost vojsk, která jsou v přímém dotyku s nepřítelem, musí odpovídat zásadám obrany až do posledního okamžiku. Zaujetí útočné sestavy (přeskupení a vystřídání) se provede až před samým zahájením útoku, ovšem tak, aby vojska měla k dispozici potřebný čas k seznámení s terénem a k provedení součinnosti. Přitom zajišťovací prvky a jednotky prvního zákupu vystřídají zpravidla až poslední noc před útokem, po případě se útočícími vojsky bez střídání překročí.

Vojska v dotyku v žádném případě nebudou zesilována nově příšlými jednotkami z hloubky, nýbrž naopak provedou se klamně odsuny vojsk z tohoto prostoru do týlu a podél fronty směrem ke klamnému prostoru soustředění.

Důležité je, aby sestava vojsk byla rozvinuta do hloubky a budila dojem trvalého přechodu do obrany.

Všechny přípravy k útoku (velitelský průzkum, zastřílení atd.) musí být provedeny utajeně v rámci normální činnosti v obraně.

Bojový průzkum pro potřebu útočných armád bude se provádět až do zahájení operace zásadně jednotkami v dotyku, na široké frontě, stále stejnoměrnou intenzitou a musí být centrálně řízen velitelem plánujícím operaci. Živější činnost průzkumu se organizuje na klamném směru.

Práce na úpravě východiště útoku provádějí se zásadně v noci a na den se dobře maskují.

Ve východišti musí být ženijní práce prováděny tak, aby nepřítel měl dojem, že vojska v tomto prostoru zůstanou v obraně; budou se proto mimo jiné budovat současně klamně zátarasy, klamně palebné sruby, zřizovat klamně zakopané tanky a p. a bude se naznačovat budování nových pásem obrany v hloubce.

Úprava cest a zejména stavba nových mostů se musí provádět hlavně v noci, aby nepřítel podle intensity úprav prováděných na komunikacích nezjistil přípravy k útoku. Nové cesty a úseky starých cest, které je vidět ze směru od nepřítele, se zamaskují; při tom maskování viditelných úseků silnic musí být provedeno na celé široké frontě. Nové mosty přes vodní toky v hloubce východiště se budou stavět převážně z válečných mostových souprav, aby bylo možno je přes den rozebrat.

K provedení ženijních prací ve východišti útoku bude používáno jen jednotek v dotyku; jen ve zcela výjimečných případech, kdy jednotky v dotyku by nebyly s to vést úkoly provést, možno je zesílit, ale jen pro práce v hloubce východiště.

Výčkávací a výchozí prostory, jakož i palebná postavení, letiště, parkoviště a p. se připraví předem a dobře zamaskují. Zvláštní pozornost musí být věnována vybudování a utajení nových pozorovatelů, které budou v útočné sestavě značně zhuštěny.

Soustředování vojsk v týlu musí být provedeno na širší frontě a bezpodmínečně utajeno.

Přesuny vojsk do východiště musí být utajeny, provedeny zásadně v noci při dodržení přísné zastírací kázně; zejména nesmí být v nových prostorech pozorovat žádný ruch a nesmějí být zakládány ohně.

Činnost vojsk ve východišti nesmí žádným způsobem upozornit nepřítele na provádění příprav k útoku, a proto musí být organizována tak, jakoby na frontě nedošlo ke změně proti obvyklé činnosti v obraně.

Na nových radiových sítích nesmí být před zahájením útoku v žádném případě zahájen provoz.

Činnost letectva musí být normální. Zvýšené požadavky na letecký průzkum před útokem mohou být splněny při zpětných letech letounů, přeletěvších frontu na vzdálených úsecích fronty (na klamném směru).

Materiální zabezpečení operace vyžádá si přísun značného množství materiálu všech druhů, a proto se jeho přísun bude provádět v noci a regulovat tak, aby zvýšeným dopravním ruchem na železnicích, vodních tocích a silnicích nebyly přípravy k operaci prozrazeny. Je třeba plánovat železniční převozy a transporty na klamných směrech, vojska a materiál vykládat ve větších vzdálenostech za frontou a p.

Důležitým činitelem je dobře organizovaná obranná zpravodajská služba, kterou je nutno provádět za těsné součinnosti s civilními orgány státní a místní správy.

Utajené velení a zastírání všech opatření musí být důsledně dodržováno a soustavně kontrolováno.

Utajení nové techniky, je-li její použití v připravované operaci předvídáno, musí být dokonalé.

Ovšem to, co bylo dosud řečeno, je — možno říci — pasivní stránkou operačního zastírání. Stejně důležitá je činnost aktivní, směřující k tomu, aby pozornost nepřítele byla různými opatřeními upoutána k těm prostorům a na takové směry, kde útočit hlavními silami nebudeme. To by ovšem samo o sobě nemělo žádného účinku. Je třeba veškerou činnost v klamných prostorech organizovat tak, aby nepřítel dospěl k závěru, že v nich bude provedena hlavní akce a aby vzhledem k tomu učinil nesprávná rozhodnutí, hlavně co se týče uskupení svých sil.

K tomu cíli bude třeba provádět v klamném prostoru a na klamném směru především tato opatření:

Budování klamného východiště útoku se všemi opatře-

ními jako při budování skutečného východiště, jako ku příkladu hustší síť pozorovatelů, zvýšený počet klamných palebných postavení, východiště tanků, zamaskování silnic, klamně odtarasování a p.

Je samozřejmé, že budování klamného východiště útoku neznamená vybudovat východiště skutečné v plném rozsahu, avšak práce je třeba organisovat tak, aby budily dojem úplnosti.

Klamná soustředění vojsk a materiálu, spojená s klamnými přesuny, organisování zvýšeného ruchu na komunikacích, zřizování klamných mostů přes vodní toky ve vlastním týlu a p. K naznačení soustředování vojsk může být použito menších jednotek, které jsou na frontě v klamném prostoru, jejich zásobovacích kolon a p. a může být naznačeno také tím, že se jednotky soustředěvané pro skutečnou operaci posílají oklikami přes klamný prostor soustředění. Podobně to může být organisováno se zásobovacími kolonami, se železničním převozem a p.

Soustředění vojsk samo se naznačí maketami a organisováním života v tomto prostoru.

Zřízení klamných radiových sítí a občasné uvedení jich v činnost, ovšem tak, jako by jejich předčasná činnost vyplývala z nekázně vojsk.

Rozšiřování klamných zpráv mezi místním obyvatelstvem a vojskem, ovšem tak, aby bylo opravdu samo o hodnověrnosti „prozrazených“ zpráv přesvědčeno.

Postupné zvyšování činnosti dělostřelectva a letectva na frontě, stále se stupňující až do zvoleného dne klamného vyražení k útoku. Letectvem je možno především vyznačit klamný směr operace.

Zvyšování intensity průzkumu všech druhů vrcholící silným průzkumem bojem.

Při tom všem je třeba stále mít na mysli, že nepřítel získané zprávy bude přezkušovat. Proto je důležité, aby se všechna klamná opatření vzájemně doplňovala a tvořila logický celek, jinak by nepřítel náš záměr snadno odhalil.

Proto tedy na příklad nepostačí jen zřídit klamně soustředění jednotek různých druhů vojsk pomocí maket, jestliže se předtím alespoň zčásti nenaznačí přesun jednotek do těchto prostorů, jestliže se neoživí klamně soustředění občasným pohybem, třeba jen menších jednotek vojsk, zakládání ohňů, provozem radiových stanic, občasnou střelbou, udržováním kolejí a pěšin ke klamným velitelským stanovištím a pozorovatelnám, hlukem naznačujícím příjezd bojových prostředků a vozidel, občasným zadýmáváním klamných prostorů soustředění a p. K oklamání nepřítele rovněž nepostačí na příklad zřídit v týlu větší počet klamných mostů přes vodní tok, aniž by se tyto mosty předem při nepřátelském leteckém průzkumu nezastíraly dýmem, nenaznačil se na nich poblíž stojícími jednotkami provoz, nebo kdybychom tu a tam u mostu nenechali stát přes den zdánlivě porouchané vozidlo, nebo na příjezdech k mostům a odjezdech nenaznačovali noční přesuny motorisovaných jednotek.

Krátce řečeno, všechna naše klamná opatření musí být cílevědomá, živá a budit dojem skutečnosti.

Lze však těžko vyjmenovat všechny způsoby, jak je možno nepřítele klamat a jak klamání organisovat. Záleží to na situaci, terénních podmínkách a na schopnosti odpovědného velitele a jeho štábu. Zásadou však musí být, aby všechna opatření byla logická, nenásilná, přirozená a aby tvořila jeden celek v duchu zámyslu velitele.

Konečně je třeba zdůraznit, že by všechna tato klamná opatření, byť byla sebelépe provedena, byla zbytečná a nedosáhla by svého účelu, kdyby klamání bylo prováděno v takovém prostoru a na takovém směru, kde by operaci ve skutečnosti nebylo možno provést nebo kdyby s našeho hlediska byla bezúčelná. Oklamat nepřítele se nám může podařit jen tehdy, je-li předstírané řešení jedním z možných, je-li logické a při zhodnocení zpráv nepřítelem dává smysl a nepřítel si může vykonstruovat logický zámysl odpovídající přípravám naznačovaným při operačním zastírání.

B. Při provedení obranné operace bude účelem operačního zastírání jednak utajit organizaci obranného systému a sestavy, jednak klamat nepřítele o zámyslu vedení obranné operace. Za tím účelem bude především nutno utajit přeskupení a rozmístění sil v obraně, zvláště pak rozmístění druhých sledů a záloh.

Proto musí být všechny pohyby jednotek řádně regulovány, prováděny jen v noci při přísném dodržování zastírací kázně, a to jak za pohybu, tak i v prostorech rozmístění. Zvláště důležité bude utajení přeskupení sil a prostředků na předpokládaný směr hlavního úderu nepřítele.

Samo ukrytí bojové sestavy však nepostačí, neboť ženíjní úprava skýtá nepříteli možnost zhodnotit reálně naši obranu. Proto je třeba provádět klamné ženíjní práce v takovém rozsahu, aby si nepřítel nemohl z nich udělat závěr, kde chceme klást hlavní odpor. Toho dosáhneme budováním klamných zákopů a jiných ženíjních zařízení jak na předním okraji, tak i v hloubce obrany, budováním klamných opěrných bodů, rajonů a postavení.

Všechna tato opatření musí však být oživována a doplňována obdobnou činností vojsk, jak o tom bylo pojednáno v stati předchozí; to jest klamnými přesuny vojsk, klamnými soustředěními druhých sledů a záloh, klamnými palebnými postaveními, oživovanými občas kočujícími děly a střelbou, klamnými velitelskými pozorovatelnami a stanovišti, klamnou odtarasovací činností na předním okraji, intenzivním průzkumem a p.

Budou-li všechna tato opatření směřující k utajení vlastní sestavy a ke klamání o zámyslu správně provedena, způsobí při útoku nepřítele jednak roztržštění sil a prostředků, jednak to, že naše protiakce při vedení obrany budou pro nepřítele neočekávané a tím i překvapující. To je zvláště nutné při vedení obranné operace na široké frontě, kde je důležité, aby se nepříteli nepodařilo zjistit slabě obsazené úseky v naší obraně a využít jich k průlomu, obchvatu hlavních sil a znemožnit jim tak manévry.

Je však třeba mít na zřeteli, že obranná operace na jedné části fronty bude zpravidla v operační souvislosti s vedením útočné operace na druhé části fronty.

Z bojových zkušeností 1. čs. armádního sboru v SSSR na př. víme, že v lednu 1945, když se čs. sbor bránil na řece Ondavě, bylo téměř všechno jeho dělostřelectvo přesunuto k Jaslu a přece se několika málo dělům dařilo utajit před nepřítelem provedený přesun dělostřelectva.

Z toho důvodu bude často účelem operačního zastírání při obranné operaci přivést nepřítele k závěru, že se tu připravuje ofenziva. Prakticky se to v takovém případě projeví prováděním klamných soustředění vojsk a všeobecně takovou činností, jaká je obvyklá při přípravě útoku a jak o ní bylo již dříve pojednáno.

III. Plánování operačního zastírání

Z toho, co bylo uvedeno, je patrné, že operační zastírání záleží v provádění nejrůznějších úkolů a opatření, které, mají-li vést k cíli, musí být prováděny v duchu jedné myšlenky — zámyslu velitele, jak nepřítele oklamat. Jinak by se mohlo stát, že by se opatření prováděná různými jednotkami křížila nebo si i vzájemně odporovala, což by veškerá opatření mohlo přivést vničit.

Proto je třeba, aby se plánování operačního zastírání provádělo centrálně, na vyšším velitelském stupni, a to včas, nejpozději současně s plánem příprav operace.

Na jakém velitelském stupni má být plánování prováděno, vyplývá z účelu operačního zastírání oklamat nepřítele tak, aby nesprávně přeskupil své síly a neměl pak možnost včas manévrem, zejména operačních záloh, reagovat na provedení skutečné operace.

Předpokládejme, že armáda útočí v útočném pásmu 25 km širokém, při čemž zámyslem velitele armády je prolomit frontu na úseku 12 km širokém při pravé hranici útočného pásma.

I kdyby se veliteli armády podařilo oklamat nepřítele v tom smyslu, že armáda bude provádět průlom při levé hranici útočného pásma a nepřítel jsa oklamán, uskupil na tento směr své hlavní síly, nedosáhlo by operační zastírání svého cíle pro poměrně malou vzdálenost mezi oběma prostory. Nepřítel by měl v takovém případě stále možnost dodatečně zálohami zasáhnout poměrně včas na směr našeho skutečného hlavního úderu.

Z toho plyne, že se operační zastírání musí provádět na mnohem širší frontě, a to nejméně na stupni frontu. Klamný prostor a klamný směr operace je třeba volit v takové vzdálenosti od připravované operace, aby nepřítel byl nucen přesunout své operační zálohy tak daleko od směru našeho hlavního úderu, aby při prolamování taktické hloubky obrany neměl čas, aby je vrhl proti útočícím silám. Plánování a provádění klamání nepřítele je nutno organizovat v tak velké vzdálenosti od prostoru skutečné operace především proto, že se při současné neustále vzrůstající motorisaci a mechanisaci armád zvyšuje manévrovací schopnost vojsk.

Z toho, co bylo řečeno, jasně vyplývá, že by se provádění operačního zastírání na užší frontě nesetkalo s úspěchem. Volba klamného směru a prostoru je tedy přímo závislá na plánovaném tempu vlastní útočné operace, zejména v prvních dvou dnech až do dovršení průlomu taktické hloubky obrany.

Jinak tomu může být v obranné operaci, kdy na příklad bude již mnohdy armáda zaujímat na vedlejší směru dosti širokou frontu a kdy tedy bude možné provádět plánování operačního zastírání i na stupni armády. To ovšem jen tehdy, nebude-li obranná operace armády v přímé souvislosti s připravenou ofensivou v jiném úseku fronty.

Jak bude přístupováno k plánování operačního zastírání?

Předpokládejme, že front nebo uskupení několika frontů připravuje útočnou operaci.

Vyšší velitel, který plánuje tuto operaci, musí při svém rozhodování současně uvažovat o tom, jak by operaci utajil a nepřítele uvedl v omyl, t. j. musí si současně stanovit zámysl operačního zastírání. Zámyslem může na příklad být vzbudit u nepřítele dojem, že další útočná operace bude vedena především na směrech, na kterých buď bude útočeno jen částí sil anebo se nebude vůbec útočit a bude se předstírat, že na zámýšleném směru hlavního úderu nebude útočeno nebo že bude útočeno

jen malými silami. Protože úspěch operačního zastírání bude především závislý na správně pojatém zámyslu, je nutno zámysl operačního zastírání stanovit teprve po bedlivé úvaze a po správném zhodnocení jednotlivých činitelů, neboť pojatý zámysl musí být jedním z reálných, dané situaci odpovídajících řešení. Kdyby tomu bylo jinak, snadno by nepřítel prohlédl náš zámysl a tím by byla celá akce ztížena.

Na podkladě přijatého zámyslu vydá pak velitel skupiny frontů nebo frontu svému štábu pokyny ke zpracování plánu operačního zastírání, v nichž vedle zámyslu uvede všeobecné úkoly pro jednotlivé fronty (armády) a po případě i druhy vojsk, krycí jméno operace, dokdy má být plán zpracován, koho pověřuje zpracováním plánu, kdy požaduje hlášení o jeho provádění, po případě nařízení týkající se materiálního zabezpečení a kontroly.

Na základě těchto směrnic přistoupí určený zvláštní užší štáb k zpracování plánu operačního zastírání. Vzhledem k utajení bude tento štáb zpravidla omezen na několik vybraných důstojníků pod řízením zástupce velitele frontů (skupiny frontů) a může se ku příkladu skládat ze 2 až 4 důstojníků operačního a zpravodajského oddělení, z 1 až 2 důstojníků týlu, po jednom zástupci ze štábů druhů vojsk a z jednoho zástupce letectva.

Plán operačního zastírání se sestavuje zpravidla ve formě tabulky, a to na jednotlivá údobí přípravného období, po případě i pro první období operace a může obsahovat:

- zámysl operačního zastírání,
- všeobecné úkoly operačního zastírání (na příklad: provést klamné přípravy k útoku na směr a utajit veškeré přípravy útoku na směr a p.),
- dílčí úkoly a způsob jejich provedení (na příklad: ntá armáda — naznačit klamné přesuny jednoho armádního sboru z prostoru do prostoru, vybudovat klamné přechody přes řeku v úseku od do, kdy, provádět letecký průzkum stoupající intenzitou na směr, naznačit klamné soustředování dělostřelectva v prostoru atd.),
- místo a dobu provedení,
- kdo úkol provede a kdo za splnění odpovídá,
- po případě materiálně technické opatření k provedení úkolů,
- hlášení,
- nařízení pro kontrolu.

Plán podpisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení. Schvaluje ho příslušný velitel plánující operaci.

Na podkladě tohoto plánu vydá pak příslušný velitel frontu (skupiny frontů) ústně podřízeným velitelům armád (frontů) směrnice pro operační zastírání, v nichž jim oznámí zámysl operačního zastírání a konkrétní dílčí úkoly, které mají provést.

Kromě toho zároveň nařídí, dokdy mají být předloženy ke schválení jejich dílčí plány operačního zastírání a kdy mají předkládat hlášení o jejich provádění.

Podle těchto směrnic zpracují pak štáby armád (frontů) obdobným způsobem svoje plány operačního zastírání a dají podřízeným velitelům příslušné úkoly, jejichž provedení tito velitelé rovněž podrobně rozplánují.

Budou tedy plány operačního zastírání podřízených velitelů postupně čím dál tím konkrétnějším zpracováním dílčích úkolů celkového plánu.

Velmi důležité je, aby všechny úkoly byly naplánovány nejen prosto-

rově, ale i časově tak, aby tvořily jeden celek soustavné činnosti, vrcholící v okamžiku zahájení operace.

Při provádění plánu operačního zastírání budou účastny také všechny druhy vojsk, a proto je nutné, aby byly rozpracovány i jejich dílčí plány, to jest plán použití dělostřelectva, tankového a mechanizovaného vojska, letectva, ženijního, spojovacího a chemického vojska a týlu.

Na úspěch provádění operačního zastírání bude mít také vliv účast orgánů civilní správy, zejména při provádění přesunů a dopravy na železnicích, kde přísným utajením zpráv o skutečných přípravách a naopak šířením klamných zpráv a též klamnou činností mohou být tyto orgány bojující armádě velmi prospěšné; na příklad zajišťování ubytování v prostorech klamného soustředování jednotek a p. Proto štáb, který zpracovává plán operačního zastírání, musí vzít v úvahu a rozplánovat podle potřeby i činnost orgánů civilní správy. Nutno však zdůraznit, že nikomu z civilních osob, které budou při tom účastny, nesmí být známo, že jde o klamné akce.

IV. Provádění klamného zastírání

Rízením a kontrolou provádění prací spojených s operačním zastíráním bývá pověřen zástupce příslušného vyššího velitele s náčelníkem ženijního vojska, kteří mají k dispozici za tím účelem předem sestavený štáb, jak bylo uvedeno v předcházející stati.

Jednotlivé úkoly v rámci klamných opatření provádějí především ta vojska, která jsou v daném prostoru, dále se využívá všech nutných přesunů vojsk, železničních převozů, pohybu zásobovacích kolon, činnosti letectva a p., které je nutno provést v rámci příprav dané operace, které se však podle možnosti přizpůsobují požadavkům operačního zastírání (oklikové jízdy kolon, jízda se světly v určitých úsecích pochodových os, soustředování částí čerstvých sil a zásob oklikou přes prostor klamného soustředění, soustředování sil v klamném prostoru, odkud se provede teprve v poslední chvíli utajeně přesun do skutečných prostorů soustředění nebo vyčkávacích prostorů, přelety vlastního letectva k splnění průzkumných úkolů na klamném směru a p.).

Klamná opatření operačního významu se provádějí jen podle plánu operačního zastírání a jsou při nich účastny všechny druhy vojsk podle odbornosti. V Sovětské armádě se k tomuto účelu používá kromě normálních ženijních útvarů i t. zv. „zastíracích rot“.

Aby operační zastírání splnilo svůj účel, je třeba, aby žádná jednotka provádějící jakýkoli úkol v rámci operačního zastírání (mimo klamné stavby a p.) nevěděla o tom, že jde o opatření klamné.

Zásadou při provádění zastíracích a klamných opatření musí být přesnost, důslednost, přirozenost, soustavnost a oživování klamných opatření aktivní činností vojsk. Není přípustné, aby podřízení velitelé organizovali zastírací akce, které nejsou plánovány.

Nesmírný význam při plnění úkolů spojených s prováděním operačního zastírání má kázeň a morálka vojsk. Proto je třeba zabezpečovat plnění jednotlivých úkolů i po stránce politické a proto také musí být průběh všech zastíracích a klamných prací a opatření soustavně sledován a kontrolován po případě dodatečně sledován. Kontrola je prováděna především osobně odpovědnými veliteli a štáby, pozemním i leteckým pozorováním a fotografováním.

Závěr

Stupeň dokonalosti všech příprav a tedy i provedení operačního zastírání má zpravidla rozhodující vliv na stupeň úspěchu prováděné operace.

Proto je třeba, aby všichni vyšší velitelé plánující operaci byli dobře seznámeni se zásadami operačního zastírání a v praxi se jimi důsledně řídili. Všichni ostatní velitelé a jejich političtí zástupci si musí pak uvědomit, že jedině bezpodmínečně přesné a včasné provedení všech opatření a rozkazů směřujících k utajení připravované operace a ke klamání nepřítele jim usnadňuje splnění daných bojových úkolů a šetří životy svěřených jim vojáků.

Hlavní zásady operačního zastírání je možno shrnout asi do těchto bodů:

1. Operační zastírání se skládá ze dvou hlavních činností:
— z opatření k utajení připravované operace a
— z opatření k oklamání nepřítele.
2. Zámysl pro operační zastírání musí být dobře promyšlen, musí být logický a musí naznačovat nepříteli jedno z možných řešení dané situace.
3. Operační zastírání bude plánováno nejméně na stupni frontu (skupiny frontů) a musí být prováděno podle jednotného plánu.
4. Klamný směr operace musí být volen dostatečně daleko od skutečného směru hlavního úderu.
5. Provádění opatření v rámci operačního zastírání musí být započato nejpozději současně s přípravami operace skutečné.
6. Veškerá opatření musí být cílevědomá, vzájemně skloubená a přirozená.
7. Rozhodujícím činitelem v provádění operačního zastírání je organizační schopnost, vtip a iniciativa velitele plánujícího operaci a jeho štábu.

Příklady z Veliké vlastenecké války ukazují velmi názorně, jak Sovětská armáda mistrně využívala operačního zastírání k úspěšnému vedení operací a že to byly především vtip a organizační schopnosti jejich nejvyšších velitelů, které způsobily německým fašistům tolik pro ně katastrofálních překvapení.

V tomto pojednání, jehož cílem bylo načrtnout hlavní zásady operačního zastírání a dát podnět k diskusi o tomto problému, bylo pojednáno o operačním zastírání čistě s hlediska vojenského. Je najeově, že při plánování a přípravě velkých, rozhodujících bitev bude v operačním zastírání využito i prvku politického, propagandy tiskem, rozhlasem a p.

V takovém případě bude plánování operačního zastírání provádět vrchní velitelství s plným využitím potřebných orgánů státní správy.

Prameny: Polní řád čs. branné moci.

